

2. Lovforslagets baggrund

Landsbykommissionen

I marts 1978 nedsatte regeringen landsbykommissionen, der fik til opgave at undersøge de særlige problemer, der knytter sig til de mindste bysamfund.

Baggrunden for kommissionens nedsættelse var den stigende interesse for og debat om landsbyernes fremtid.

Landsbykommissionen behandlede et bredt spektrum af landsbyernes forhold og problemer. Kommissionen afgav i 1981 6 delbetænkninger. De første 5 beskæftiger sig med spørgsmål som erhverv, service, kultur, planlægning og medindflydelse. Den sidste sammenfatter og diskuterer de mange emner, som kommissionen har beskæftiget sig med.

Kommissionen konstaterer, at der i forhold til udviklingen i de større byer er sket en forringelse i landsbyerne både i beskæftigelsesmuligheder og i den private og offentlige service.

Kommissionen har ikke angivet en bestemt model for, hvordan man kan løse problemerne. Kommissionen har derimod peget på, at kommunerne skal tage landsbyernes forhold op i forbindelse med kommuneplanlægningen, idet det er kommissionens opfattelse, at den bedste afvejning af de foreslåede virkemidler bedst kan ske gennem den debat, der foregår mellem borgerne og myndighederne omkring planlægningen.

Efter betænkningens offentliggørelse sendte miljøministeren derfor betænkningen ud til samtlige amtsråd og kommunalbestyrelser med en opfordring til disse myndigheder om at lade kommissionens forslag og anbefalinger indgå i det fortsatte planlægningsarbejde.

Landsbykontaktudvalget

Landsbykommissionens arbejde var medvirkende til, at miljøministeren i november 1983 nedsatte landsbykontaktudvalget.

Landsbykontaktudvalget virker som et statsligt kontaktforum. Udvalget drøfter løbende landsbyernes problemer med henblik på initiativer over for de relevante myndigheder. Udvalget består af repræsentanter for landsbyernes organisationer og andre interesseorganisationer. Endvidere er en række ministerier og styrelser samt de kommunale organisationer repræsenteret i udvalget. Formandskab og sekretariat varetages af Planstyrelsen.

Udvalget har efter anmodning fra miljøministeren drøftet dagligvareforsyningsproblemerne og mulighederne for at gøre det nemmere at etablere

småerhverv i og omkring landsbyerne. Udvalget har endvidere drøftet landbrugets betydning for landsbyerne og landsbyernes bolig- og energiforsyning.

Landsbykontaktudvalget har på den baggrund taget en række initiativer.

Det var således efter landsbykontaktudvalgets anbefaling, at miljøministeren i januar 1985 fremsatte et lovforslag om ændring af klagesystemet i by- og landzoneloven. Ændringen skulle medvirke til at gøre det nemmere for småvirksomheder at etablere sig i områder omfattet af en landzonelokalplan. Forslaget blev imidlertid forkastet af Folketingets flertal. Udvalget har senere udsendt en folder om »zoneloven og byggeri på landet«.

Drøftelserne i udvalget har også været medvirkende til, at administrationen af vejadgangsreglerne ved landbrugsbygningers overgang til andre erhverv er blevet lempet, således at der tages vidtgående hensyn til zonelovsmyndighedernes afgørelser. Drøftelserne af dagligvareforsyningsproblemerne var medvirkende til, at miljøministeren udsendte et cirkulære, der gør det lettere for landsbybutikkerne at sælge bl.a. færdigpakket fersk kød.

Det var også på landsbykontaktudvalgets initiativ, at der i oktober 1986 blev afholdt en konference om landsbyernes fremtid med deltagelse af miljøministeren og Folketingets miljø- og planlægningsudvalg. Baggrunden for konferencen var landsbykontaktudvalgets ønske om drøftelser af, hvordan der kan udøves en mere målrettet indsats for landsbyerne i det videre arbejde.

Kommune- og lokalplanlægningens rolle

Landsbykommissionen pegede som nævnt på, at den fysiske planlægning – navnlig kommuneplanlægningen – er velegnede midler til at styre udviklingen og dermed sikre bestræbelserne på at styrke levevilkårene i landsbyerne og i landdistrikterne.

De enkelte landsbyers forhold er vidt forskellige og afhænger i øvrigt af forholdene i den kommune, de indgår som en del af. En afvejning af landsbyernes rolle kan derfor i mange henseender bedst foregå som led i kommune- og lokalplanlægningen.

Gennem planlægningen kan ske en afklaring af problemer og opstilling af målsætninger. Helt afgørende for landsbyerne er det, at planlægningen kan bruges til at skabe en helhedsopfattelse og pege på konkrete løsninger på landsbyernes problemer.